

CD-ROM »ХИЛАНДАР«

Онима који прате збивања на домаћој софтверској сцени сигурно није промакла појава првих хипермедијалних публикација из едиције „Културна баштина на дискетама“, „Манастир Студеница“, „Стари Рас и Сопоћани“, „Бока Которска“ и „Кањон Таре и Дурмитор“ као наша културна, историјска и природна блага под заштитом УНЕСКО-а, касније и публикације „Српска ћирилица“ и „Никола Тесла“ донеле су Лабораторији за рачунарску технику Института „Винча“ прва искуства у једној новој области рачунарства, коју данас називамо мултимедија. Поменуће публикације реализоване су 1992. године у сарадњи са Заводом за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу Републике Србије. Креирани у форми хипертекста, ови у нас пионирски пројекти у области мултимедија, донели су један нови и атрактиван начин приказивања слика и такста, лак за прегледање према интересовању читаоца. Већ се тада, на списку будућих пројеката предвиђених за реализацију, нашао и манастир Хиландар.

Сигурно је да је ова јубиларна година манастира Хиландара дала подстрек у реализацији пројекта CD-ROM Хиландар, мада је он реализован не само са амбицијом да обележи овај несумњиво значајан јубилеј, већ и да остане као трајан документ о овој великој српској светињи. Време протекло од саме идеје до реализације донело је нове технологије у изради мултимедијалних презентација. Појавом новог медијума CD-ROM-а, мултимедијални садржаји су, поред текста и слике, обogaћени и звуком и видео записом, што доприноси атрактивности саме презентације и количини информација које она садржи.

CD-ROM Хиландар настао је као плод сарадње Завода за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу Републике Србије, Лабораторије за рачунарску технику Института „Винча” и Републичког завода за заштиту споменика културе. CD-ROM је реализован на четири језика: српском, енглеском, немачком и руском, а састоји се од три целине – књиге, од којих свака, на свој начин, доприноси бољем упознавању манастира Хиландара. Прва од њих је књига „Хиландар” професора др Сретена Петковића, историчара уметности, једног од наших највећих стручњака из ове области. Она даје општи преглед и историјски развој манастира, обухвата сам манастирски комплекс са свим здањима унутар њега и у његовој ближој околини, даје преглед блага које се налази у хиландарској ризници и библиотеци, упознаје нас са полуострвом Атос – специфичном заједницом православних манастира, познатом под именом Света Гора којој припада и сам Хиландар. Друга књига „Иконе Хиландара” истог аутора, поред података о иконописцима и дародавцима икона у Хиландару садржи и преко 100 репрезентативних икона из пребогате хиландарске збирке са сажетом информацијом о свакој. Неке од њих, шира публика је недавно имала прилике да види на изложби „Благо Свете Горе” у Солуну, док се већина, међу којима и најпознатија чудотворна икона Богородице Тројеручице, никада не износи ван манастира. Трећа књига је Хиландарски типик – законоправило које су установили утемељивачи Хиландара свети Сава Српски и његов отац Немања, збирка правила по којима се у протеклих осам векова одвијао манастирски живот. Овај део допуњен је прилогом оца Митрофана – првог епитропа манастира Хиландара као и сликама свих страница оригиналног списка из 12. века. Поред ових целина на CD-ROM-у се налази и појмовник – збирка стручних појмова са објашњењима као и објашњење основних навигационих елемената за кретање кроз презентацију. Текстови поменутих књига обogaћени су са око 800 фотографија, фотографа Славомира Матејића и Драгана Танасијевића од који су најквалитетније слике икона које се могу увећавати до нивоа детаља. Преглед садржаја CD-ROM-а прати српска духовна музика везана за манастир Хиландар у избору Димитрија Стефановића и извођењу протођакона Владе Микића као и неколико карактеристичних звукова из манастира. Уводне фрагменте поменутих целина представљају видео записи праћени говорним коментаром. Поред њих на CD-ROM-у постоји и 20-ак видео секвенци специјално обрађених за потребе компјутерске презентације.

Тим аутора који је реализовао саму презентацију чине дизајнер Александра Митровић која је дизајнирала

Манастир
Хиландар
Chilandar
1198-1998.

сам CD-ROM и сав пратећи материјал (плакат и паковање), Слободан Делић и Јован Огњановић задужени за мултимедијалну реализацију, Дарко Челебић и Владан Пантић, који су софтверски реализовали сам CD-ROM и екипа за обраду мултимедијалног материјала, који су чинили Марија Андрејевић, Светлана Ерцеговац и Никола Копечни.

CD-ROM Хиландар презентираан је јавности и у току саме реализације (Народни музеј, Београд, децембар '97; галерија Прогрес, Београд, март '98.) и по њеном завршетку (манifestација Мокрањчеви дани, Неготин, септембар '98. и Центар за културу, Панчево, октобар '98). Интерна презентација за сараднике Института „Винча“ одржана је 10. септембра о. г. у сали Лабораторије за материјале. Присутнима се прво обратио Предраг Мишкељин, директор Лабораторије за рачунарску технику. У својој поздравној речи он је истакао традицију коју Лабораторија има у области мултимедија и представио ауторски тим пројекта, делом присутан на самој презентацији. Потом је Владан Пантић, један од аутора пројекта, укратко приказао садржај CD-ROM-а. Како је, у релативно кратком времену, било немогуће приказати целокупан садржај, приказани су карактеристични елементи и екрани уз информацију о техничким карактеристикама самог CD-ROM-а.

CD-ROM се може набавити по цени од 120 динара у Институту за нуклеарне науке „Винча“ – Лабораторија за рачунарску технику (454-945) и Центру за перманентно образовање, Масарикова 5 (683-390), Галерији ПРОГРЕС у Кнез Михајловој улици и у Заводу за међународну сарадњу, Немањина 22 (642-756). Целокупан приход од продаје намењен је манастиру Хиландар.

Поред овог CD-ROM-а, Лабораторија за рачунарску технику тренутно учествује у реализацији још два пројекта: CD-ROM-а „У служби Богу и своме роду“ базираног на књизи „Молитве и молбе“, Његове светости патријарха српског г. Павла и CD-ROM-а посвећеној 50-годишњици Института „Винча“. С обзиром на огромно искуство, људске и техничке ресурсе које Лабораторија поседује, предвиђа се реализација и многих других пројеката из области мултимедија. На крају треба истаћи да је Лабораторија за рачунарску технику отворена за сарадњу са свим заинтересованим у Инсти-

туту и ван њега када је у питању реализација мул-
тимедијалних презентација различитих садржаја – од
промотивних и рекламних до едукативних.

В. Панџић